

N:o 160.

Af herr **J. G. Nyström**, med anledning af Kongl. Maj:ts proposition om anslag till nya kasernetablissemment m. m.

I t. f. chefens för generalstaben underdåniga förslag till förbättrad härordning hafva såsom förläggningsort för 2:dra Svea artilleriregemente alternativt föreslagits Gefle och Upsala, och krigsministern har vid ärendets föredragning inför Hans Maj:t Konungen i detta afseende allenast yttrat, att, »enligt hvad erfarenheten gifvit vid handen, bidrag till ganska afsevärda belopp torde vara att motse från de städer eller större orter, der de nya etablissemmenten komma att förläggas».

Då företräde i ett eller annat hänseende ej ens antyddes vara till finnandes för någon af de föreslagna platserna, torde det antagandet varit fullt berättigadt, att Kongl. Maj:t vid framläggande inför urtima Riksdagen 1892 af det nya härordningsförslaget icke ansett någon af de båda platserna lemna rum för afsevärda strategiska anmärkningar och att alltså de belopp, »som kunna vara att motse», i det närmaste skulle blifva bestämmande vid valet af förläggningsort.

Kommunalrepresentationerna skyndade ock, hvar i sin stad, att bestyrka krigsministerns antagande och på samma gång visa sin offervillighet att bidraga till fosterlandets försvar genom anvisande af så stora belopp, att de kunna sägas ligga intill gränserna för de respektive samhällenas bärformåga.

Med hänvisning till bilagda handlingar anhåller jag få i korthet meddela, hvad Gefle stadsfullmäktige i detta ärende beslutat erbjuda såsom bidrag till kasernbyggnaderna, nemligen:

Bih. till Riksd. Prot. 1894. 1 Saml. 2 Afd. 2 Band. 46 Häft. (N:o 160.) 1

den 17 april 1893 kontant (bil. litt. A och B)	300,000 kronor.
» 21 december 1893 fri plats jemte gas- vatten- och dräneringsledningar, uppskattadt till (bil. litt. C och D)	41,040 »
» 8 februari 1894 kontant (bil. litt. E och F) ..	100,000 »
	<hr/> Summa 441,040 kronor.

Såsom framgår af kongl. brefvet den 27 maj 1892 (bil. litt. G), hade staden redan förut från kronan till sig bytt en obetydlig holme i hamnen, dervid dock Kongl. Maj:t fäst det vilkor, att staden med ett belopp af 20,000 kronor skulle deltaga i kostnaderna för ett minförsvar till inloppets skyddande.

Då jag slutligen meddelar, att en större byggnad för en volontärskola är under uppförande på stadens bekostnad för att, fullbordad, öfverlemnas till Kongl. Maj:t och kronan, hvilken anläggning i sin helhet visserligen ej understiger 200,000 kronor, torde de af Gefle stadsfullmäktige sålunda beslutade och ifrågasatta anordningar för militära ändamål, då dermed måste följa dyrbara gatu-, bro- och väganläggningar, likasom stadens offervillighet att i sin mån bidraga till försvarsverkets ordnande ej kunna skattas lägre än till 700,000 kronor.

Enligt nådiga propositionen n:o 38 har emellertid Kongl. Maj:t funnit 2:dra Svea artilleriregemente böra förläggas till Upsala, som erbjudit såsom bidrag till kasernbyggnaderna 200,000 kronor förutom fri mark och andra förmåner, ungefär motsvarande Gefle stads anbud den 21 december 1893.

Skälen till valet af Upsala såsom förläggningsort äro af herr statsrådet och chefen för landtförsvarsdepartementet angifna å sid. 56—58 i den kongl. propositionen. Sedan cheferna för artilleriet och fortifikationen (sid. 29) affärdat rekryterings- och remonteringsförhållandena på de olika orterna med det *antagande*, att någon nämnvärd skilnad dem emellan ej skulle komma att visa sig, har icke desto mindre krigsministern sjelf funnit omständigheterna från den synpunkten vara af beskaffenhet att tala *för* regementets förläggning till Gefle. Då t. f. chefen för generalstaben i härordningsförslaget 1892 förmälde sig anse både Upsala och Gefle lämpligen kunna såsom förläggningsorter förekomma, torde skäl för ett sådant uttalande af honom angifvits, och för min del har jag grundad anledning antaga, att t. f. chefen för generalstaben i hufvudsak gifver Gefle företräde. Då hans yttrande emellertid icke förekommer bland de underdåniga framställningar, som finnas uppräknade

å sid. 3 i protokollet den 9 februari 1894, vågar jag hemställa, att utskottet behagade derom förskaffa sig kännedom. Rekrytering, remontering och mobilisering torde emellertid ej kunna lemnas ur räkningen vid valet af förläggningssort, och de skola ock för all framtid blifva onödigtvis betungande, om kostnader och svårigheter kunna motses vara större å det utvalda stället.

Men Gefle förklaras vara »beläget vid öppna kusten», hvarmed förmenas vara förenad en viss risk vid regementets eventuella mobilisering, som enligt de båda chefernas för artilleriet och fortifikationen åsigt kommer att kräfva jembförelsevis lång tid, under det krigsministern dervid »räknar endast med dagar», och därför måste enligt deras samstämmade mening ett minförsvar anordnas för inloppet till Gefle.

Jag anhåller i detta afseende allenast få bemärka, att frågan om minförsvar uppkommit, långt innan Gefle ifrågasatts såsom förläggningssort för ett regemente, och alltså ej varit af den senare omständigheten på något sätt beroende. Det synes troligt, att stadens folkmängd, dess betydande varulager af alla slag och lifliga förbindelser med kringliggande orter gifver den sådan vigt i strategiskt hänseende, att den i hvarje fall borde skyddas, och för ändamålet har ock staden redan 1890 lemnat ett bidrag af 20,000 kronor. När nu staden i underdånighet anhåller att blifva förläggningssort för ett regemente, får behovet af ett minförsvar tjena som skäl *mot* ett tillmötesgående! Såsom bilagda karta (bil. litt. H) visar, skulle emellertid artillerietablisementet komma att ligga 13,000 meter från den punkt, der en från sjösidan anfallande fiende *måste* stanna, ty inloppet håller en bredd af endast 30 meter och ett djup af knappt 6 meter vid lägsta vattenstånd, och der skall Gefle stad äfven utan minförsvar med lätthet inom några timmar för egen trygghets skull stänga inloppet för en fiendtlig kryssare genom sänkning af några från staden utbogsrade fartyg. På detta sätt torde de dagar, hvarmed krigsministern räknar, vara vunna för regementets ostörda mobilisering.

Krigsministerns farhåga (sid. 58), »att Gefle med sin lifliga handel skulle finna sig föga tillfredsstäldt med en anordning, som vid minsta fara för krigsutbrott skulle omöjliggöra all sjöfart till eller från staden», anser jag vara så mycket mer ogrundad, som staden redan genom sitt bidrag visat sig inse fördelarne af minförsvar och, säkert med glädje helsande den dag, då sådant varder en verklighet, utan knot skall underkasta sig följderna af en åtgärd, som måste anses för denna del af riket vara af största vigt.

Under sådana förhållanden torde stadens läge och i synnerhet eta-

blissementets plats ej tillåta en så effektiv beskjutning, att den kan antagas störa den pågående mobiliseringen.

Hvad vidare beträffar kostnadsfrågan, anhåller jag med ledning af de uppgifter, som i den kongl. propositionen stå till buds, få granska de beräkningar, som af herrar chefer för artilleriet och fortifikationen afgifvits. Den af stadsfullmäktige i Gefle enligt beslut den 21 december 1893 erbjudna byggnadsplatsen å vretarne n:is 20—25 hade derförinnan blifvit undersökt af kaptenerna Gyllencreutz och Park, hvilka båda vitsordat platsens lämplighet med uttalande af det omdöme, att den såsom byggnadsgrund vore fullt jemförlig med den i Upsala ifrågasatta, hvarförutom samma herrar kaptener ansågo de 4,944 hektar, som utvisades, vara för ändamålet fullt tillräckliga. Skulle derutinnan ett misstag vara begånget, vågar jag försäkra, att stadsfullmäktige i Gefle ej skola undandraga sig tillhandahålla den utvidgning intill 6 hektar, som kan blifva af nöden. Det torde emellertid ligga en orättvisa deruti, att Upsala af krigsministern anmodats göra tillägg i sitt erbjudande, men ej Gefle, och under alla omständigheter synes det utlåtande, som herrar Gyllencreutz och Park med all visshet aflemnat rörande sitt offentliga uppdrag att i Gefle undersöka förhållandena, böra komma till utskottets kännedom, helst deras muntliga utlåtande om exercisfältets beskaffenhet ingifvit för saken i Gefle intresserade de bästa förhoppningar. Att en grundläggningskostnad utan vidare beräkning *anslås till* (sid. 34) ett belopp, som derefter lägges till grund för en jemförelse, torde vara något i byggnadskonsten enastående. Jag vågar vördsamast bestrida allt afseende på så beskaffade kalkyler.

Om sålunda grundens beskaffenhet med all sannolikhet ej föranleder någon nämnvärd skilnad mot den i Upsala, återstår att granska de uppgifter, som röra sjelfva byggnaderna, och fortifikationsgeneralen har, med erkännande af sitt misstag vid *första beräkningen*, å sid. 34 förklarar, att verkliga skilnaden mellan Upsala och Gefle kunde *antagas* blifva 60,000 kronor till förstnämnda stads förmån i stället för 100,000 kronor.

Jag har af herr general Elliot haft äran mottaga uppdraget att anskaffa uppgifter om material- och arbetspris i Gefle och jag vet därför, att de afse första klassens hus. Huru vida uppgifterna från Upsala afse detsamma, är mig naturligtvis obekant, men så väl den vidtagna rättelsen som beskaffenheten af den byggnadsverksamhet, som i Upsala utöfvas, tyckas angifva, att så ej är förhållandet. Att de verkliga prisen i Gefle skulle öfverstiga dem i Upsala, då lika goda byggnader måste fordras, synes mig vara en orimlighet, ty ingen lärer före-

ställa sig, att t. ex. bjelkar och bräder köpas billigare i Upsala än i hjertat af ett stort träskeppningsdistrikt, eller att sten till grundläggning och socklar anskaffas för lägre kostnader i Upsala. Teglet är 5 à 6 kronor pr mille dyrare i Gefle, eller för hvarje million lika många tusen kronor, men tegelåtgången lär svårigen stiga till synnerligen många millioner, och dermed torde ock de 60,000 kronor, som återfinnas på sidan 34, kunna högst betydligt reduceras, om ej alldeles försvinna. Hvad beträffar arbetspris, torde staten genom en entreprenad komma att ställa sig deraf fullkomligt oberoende.

Vidkommande exercisfältet i Gefle synes undersökningen hafva varit allt för knapphändig för att ett tillförlitligt omdöme derom skulle kunnat bildas. Bilagda karta (litt. I) visar dess läge och utsträckning å ena eller andra sidan af Vallån. Att grunda ett beslut på allenast en *uppgift* om markens beskaffenhet (sid. 28) och på en *approximativ* beräkning (sid. 34) synes mig mindre välbetänkt, och jag vågar med viss-
het antaga den till 50,000 kronor uppgifna planeringskostnaden vara dubbelt för hög; i hvarje fall bör arbetet dermed på åtskilliga år fördelas och kan af regementets eget folk utföras.

Till bemötande slutligen af medicinalstyrelsens med mycken tvekan afgifna utlåtande beder jag få förete bilagda yttrande (litt. K) af med. doktor A. Grape rörande hans egen och aflidne professor G. Kjellbergs åsigt om lämpligheten att förlägga ett exercisfält i närheten af Upsala centralhospital.

Med anledning af hvad jag sålunda haft äran anföra, och då i Gefle byggnadskostnaden med cirka 25,000 kronor, men de erbjudna bidragen med 200,000 kronor öfverstiga dem i Upsala, hemställer jag,

att Riksdagen ville besluta, att med 175,000 kronor afkorta det af Kongl. Maj:t begärda anslaget till nybyggnader för 2:dra Svea artilleriregemente.

Om remiss till statsutskottet anhålles.

Stockholm den 14 mars 1894.

Gust. Nyström.

Bil. Litt. A.

Utlåtande öfver artillerikomiténs betänkande och förslag.

Sedan fullmäktige, i anledning af motion af herr Nyström, åt särskilde komiterade uppdragit att, efter utredning, inkomma med förslag till de åtgärder och anbud, staden för 2:dra Svea artilleriregementes förläggande till staden ansåges böra vidtaga och lemna, hafva nämnde komiterade, till fullgörande af sitt uppdrag, nu inkommit med det betänkande, som jemte tillhörande handlingar finnes intaget i bih. n:o 18.

Då ärendet af komiterade erhållit en synnerligen fullständig utredning, har utskottet härvid intet att tillägga. Utskottet finner de fördelar, staden skulle tillskyndas genom ifrågavarande artilleriregementes förläggande hit, vara högst betydande, och komiterade hafva till fullo visat, att de visserligen rätt stora uppoffringar, som härför erfordras, komma att motsvaras af deremot fullt svarande fördelar, jemväl från rent ekonomisk synpunkt, och fränsedt den helt visst afsevärda byggnadsverksamhet inom staden, som genom att så många nyinflyttande personer måste beredas bostad helt visst kommer att uppstå. Beträffande platsen finner utskottet jemväl komiterades förslag vara lyckligt. De erforderliga medlen skulle naturligen tagas af det obligationslån staden beslutat utläppa, och hvarom underdånig ansökning är på pröfning beroende. Härigenom blefve kostnaderna ej heller betungande. Det är med säker förhoppning, att fullmäktige skola befinnas villiga iklåda staden de af komiterade föreslagna uppoffringarna och med liflig förvisning att, derest artilleriet blifver hit förlagdt, ett betydande uppsving i all verksamhet inom staden kommer att blifva en följd, som utskottet, till alla delar enhälligt instämmande i komiterades betänkande, nu föreslår,

att komiterades ifrågavarande förslag i sin helhet måtte af fullmäktige antagas samt uppdrag meddelas ördföranden att, jemte sekreteraren, härutinnan göra erforderlig framställning hos Kongl. Maj:t.

Gefle den 17 april 1893.

Bihang n:o 18 till beredningsutskottets utlåtanden och memorial
för år 1893.

Betänkande, afgifvet af den s. k. artillerikomitén.

Till herrar stadsfullmäktige i Gefle.

Sedan herrar fullmäktige med anledning af väckt motion den 10 sistlidne mars lemnat i uppdrag åt en komité, bestående af generalmajoren C. Munck, konsuln J. Rettig, kaptenen G. Nyström och, såsom suppleant, öfverstlöjtnanten R. Reuterskiöld, att efter inhämtande af de upplysningar, som stått att erhålla med afseende på möjligheten och villkoren för 2:dra Svea artilleriregementes förläggande hit till staden, såsom alternativt föreslagits i t. f. chefens för generalstaben underdåniga förslag till förbättrad härordning och af 1892 års urtima Riksdag lemnats utan anmärkning, till herrar fullmäktige inkomma med den utredning, som kunnat åstadkommas, och de förslag, som för ändamålets vinnande befunnits lämpliga, få komiterade härmed afgifva sitt betänkande i ärendet.

Vid föredragning inför Hans Maj:t Konungen af sagda härordningsförslag har krigsministern, i sammanhang med redogörelsen för de utgifter, som kaserneringen af de nya värfvade trupperna skulle medföra, deribland för »nya etablissemang för 2:dra Svea och 2:dra Göta artilleriregementen äro upptagne 1,896,000 kronor», bland annat yttrat, att, »enligt hvad erfarenheten gifver vid handen, bidrag till ganska afsevärda belopp torde vara att motse från de städer eller större orter, der de nya etablissemangen komma att förläggas»; om det också kan förväntas, att fosterlandskärleken i ej ringa mån utöfvar ett förädlade inflytande på beslut i detta syfte, torde den egentliga och förnämsta förutsättningen för sådant bidrag från enskild kommuns sida vara vissheten om betydande ekonomiska fördelar, hvilka, såsom motionären säger, med säkerhet kunna påräknas för den ort, på hvilken valet af plats för det nya regementet faller, och det är en utredning af dessa förhållanden, komiterade till en början vilja lemna.

Förutom de rikliga arbetstillfällen, som måste erbjuda sig under utförandet af ett byggnadsföretag, beräknadt såsom ofvan är sagdt till inemot en million kronor, lemnar det summariska sammandraget (bil. I) af regementets årliga stat, slutande på kronor 501,293: 10, en föreställning om den omsättning i penningar, som dermed väckes till lif och som enligt komiterades mening (bil. II) med ej mindre än 328,000

kronor skall ega rum i staden och dess närmaste omnejd, beredande inkomster och sysselsättning åt husegare, jordbrukare, handverkare och fabrikanter af alla slag, hvarförutom approximativ beräkning (bil. III) af den vid regementet anställda personalens beskattningsbara inkomst visar, att med nuvarande uttaxering stadskassan tillföres en direkt årlig inkomst af c:a 10,000 kronor.

Då det derjemte icke torde kunna förnekas, att ökad folkmängd gifver samhället så väl förstärkt kraft att bära gemensamma uppoffringar som utsträckt politiskt inflytande, och att en kontingent af mer än femtio familjer i den framstående samhällsställning, som arméns befäl allestädes i vårt land intager, utgör ett synnerligen fördelaktigt inlägg i stadens sociala lif, tro sig komiterade hafva visat, att de direkta och indirekta verkningarna af ett artilleriregementes förläggande i Gefle äro af den art, att afsevärda uppoffringar kunna och böra göras för att åt samhället bana väg till ett uppsving, hvartill lika goda tillfällen sällan skola erbjudas; att ej tala om, hvilken prydnad det storartade byggnadskomplexet komme att blifva för den vackra omgifningen.

Komiterade hafva ej förbisett de olägenheter, som torde vara oundvikliga med en garnison af c:a 500 man, men, om denna också någon gång skulle föranleda ordningsmagtens inskridande, lemna den deremot i kritiska ögonblick, vid olyckshändelser, eldsvådor, arbetsinställelser o. d. en handräckning af oberäkneligt värde.

Till sist erinra komiterade om möjligheten för stadens unge män att, med bibehållande af sina förbindelser med hemmen, utgöra sin värnpligt vid det här förlagda regementet.

Äro sålunda fördelarne stora och påtagliga, torde de ej heller vinnas utan motsvarande uppoffringar, och komiterade vilja då framhålla såsom ett viktigt vilkor, att etablissementet förläggas inom stadens hank och stör, när eljest denna regementets verkliga centralpunkt kunde i sin närhet framkalla en byggnadsverksamhet, som på betänkligt sätt rubbade de beräkningar, hvarå »affären» allmänt och enskildt varit grundad, och föreslå därför,

att staden afgiftsfritt upplåter plats för etablissementet.

Enligt transumerad afskrift (bil. IV) af bref från chefen för artilleristaben erfordras dertill en areal af 12 tunnland, och så stor vidd i en figur eger ej staden inom sitt område. Plats måste alltså förvärfvas för att derefter vederbörande tillhandahållas, och komiterade hafva efter omsorgsfullt öfvervägande funnit en sådan inom södra villaqvarteret och å vretarne n:is 44, 45 och 47 Sörby (se bilagd karta öfver nordvästra delen af Gefle stad), hvaraf den första om 4,514 hektar områdes af gross-

handlaren Sten Nordström m. fl., den andra om 1,126 af fröken Laura Åsbrink och den tredje om 0,490 hektar af Gefle stad, hållande alltså tillsammans 6,130 hektar eller 12,4 tunnland (bil. V), deraf några mindre delar böra afstås till närliggande vägar.

Egarne af n:is 44 och 45 hafva erbjudit sina vretar intill nästa års slut efter ett pris af resp. 2,800 och 3,500 kronor pr tunnland (bil. VI och VII) och n:o 47 begagnas tills vidare afgiftsfritt af Gefle och Gestríklands lasarett (bil. VIII), men torde i sammanhang med pågående utredning rörande lämpligheten af ett för staden och provinsen fortfarande gemensamt sjukvårdsdistrikt lätteligen återvinnas till stadens disposition.

Sagde vretar, som med en längd af 220 meter ligga utefter Kungsbäcksvägen, bestå af odlad mark i god terräng och äro enligt komiterades åsigt för ändamålet synnerligen tjenliga, så mycket mer som afståndet till den, kronan tillhöriga, egendomen Wall, der exercisfält med all säkerhet kan utan alltför stora kostnader till önskad vidd åstadkommas, ej öfverstiger 1,000 meter (se bilagd karta öfver kungsladugården Wall *).

Följande beräkning visar de kostnader, som äro förenade med platsens upplåtande:

Inköp af vreten n:o 44, 9,136 tunnland à 2,800 kronor	25,580: —
» » » 45, 2,281 » à 3,500 »	7,983: 50
Dränering och vattenledning till tomtgränsen (bil. IX)	1,600: —
Gasledning » » (bil. X)	2,055: —
	Summa kronor 37,218: 50

hvertill torde under de närmaste åren böra läggas kostnad för reparationer å tillstötande vägar.

Då emellertid fri plats för kasernbyggnaderna icke allena lärer motsvara, hvad krigsministern i sitt underdåniga anförande påräknat såsom bidrag, återstår det komiterade att föreslå herrar fullmäktige det belopp, hvarmed det eftersträfvansvärda målet möjligen kan vinnas, utan att stadens skattdragande invånare alltför hårdt betungas, och komiterade hafva i detta hänseende ingen annan grund för sitt ömdöme, än kannedom om de belopp, som på andra orter för samma ändamål bjudits.

Det har blifvit komiterade meddeladt, att förmånen af ett artilleriregementes förläggande till den ena eller andra af mellersta Sveriges

*) Här ej bifogad.

städer der uppskattats ända till 350,000 kronor. Gefle grannstad och medtäflare, Upsala, har förutom 12 tunnland mark anvisat 150,000 kronor, hvarjemte förmäles, att slottet derstädes skall stå till förfogande och med nödiga förändringar vara till etablissemmentet användbart; med afseende hvarå, och då komiterade hålla före, att den summa, Gefle stad erbjuder, bör vara så afvägd, att den leder till målet, men ej heller må sättas det ringaste deröfver, komiterade finna sig manade

föreslå densamma till trehundredrusen kronor.

En sammanfattning af hvad komiterade sålunda haft äran anföra gifver vid handen:

att stadens direkta årliga inkomst från ett här förlagdt artilleriregemente skulle belöpa sig till c:a 10,000 kronor;

att af den årliga omsättning i penningar, som tillfredsställandet af regementets olika behof föranleder och hvaraf c:a 300,000 kronor sannolikt komma att stanna på platsen, 5 å 10 procent borde utgöra den säkra behållningen;

att, då stadens fonderade lån återbetalas med c:a 5 procent årligen, amorteringen af nu föreslagna belopp uppgår till c:a 17,000 kronor;

att förtjensten på platsen å den betydande omsättningen alltså tills vidare med minst 15,000 kronor årligen komme att öfverstiga stadens utgifter.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt få komiterade hemställa,

att herrar stadsfullmäktige — under vilkor, att 2:dra Svea artilleriregemente med en styrka af befäl och manskap samt organisation i öfrigt, som enligt Kongl. Maj:ts nådiga proposition till 1892 års urtima Riksdag är vorden bestämd, till Gefle förläggas och beslut derom meddelas före 1894 års utgång, samt under förutsättning, att den föreslagna platsen inom södra villaqvarteret af vederbörande myndighet godkännes — besluta:

att kostnadsfritt upplåta denna plats för sagde artilleri-etablissemment och förty inköpa vretarna å Sörby n:is 44 och 45 för att tillsammans med stadens egande vret n:o 47 öfverlemnas till Kongl. Maj:t och kronan att egas och besittas, så länge de till ofvannämnda ändamål brukas och begagnas;

att anvisa såsom bidrag för uppförande å berörde plats af nytt etablissemment för 2:dra Svea artilleriregementet ett belopp af 300,000 kronor;

att, när sådant erfordras, låta på stadens bekostnad till etablissemmentets tomtgräns framdraga gas-, vatten- och dräneringsrör; samt

att hos Kongl. Maj:t göra underdånig framställning om nödiga ändringar i vissa delar af den fastställda planen för södra villastaden.

Gefle den 12 april 1893.

C. Munck.

John Rettig.

Gust. Nyström.

Bil. I.

Summariskt sammandrag

af den af urtima Riksdagen år 1892 godkända stat för kongl. 2:dra Svea artilleriregemente pr år.

Aflöning m. m. för officerare, underofficerare och civilmilitär personal:

Lön, dagaflöning m. m.	174,984: 30.	
Inkvarterings- och servisersättning	11,029: 50.	
Arfvoden	8,400: —	194,413: 80.

Aflöning m. m. för manskap:

Månadslön	38,928: —	
Arfvoden	13,968: —	
Kommenderingstillägg	325: —	
Rekryteringskostnader	17,760: —	70,981: —

Beklädnad och underhåll:

Beklädnad	44,253: —	
Underhåll	83,142: —	127,395: —
Kaserneringskostnader och särskilda anslag		9,089: 30.

Hästar:

För stamhästar	64,080: —	
» legda hästar	21,120: —	85,200: —

Tygstaten:

Aflöning, inkvarteringsersättning m. m.	8,807: 70.	
		Summa 495,886: 80.

Dertill kommer från *Intendentur-corpsens stat:*

Lön af en intendent af 1:sta klass och en förvaltare	5,406: 30.	
		Summa summarum 501,293: 10.

Bil. II.

**Beräkning af de belopp som kunna antagas "stadna"
i Gefle och dess omnejd.**

2:dra Svea artilleri-regementes	Årliga stat.		Utgifter på platsen.	
För officerare.				
Löner, dagaflöning	174,984	30	150,000	—
Inqvartering	11,029	50	11,000	—
Arfvoden	8,400	—	7,000	—
För manskap.				
Månadslön	38,928	—	30,000	—
Arfvoden	13,968	—	10,000	—
Kommenderingstillägg	325	—	—	—
Rekryteringskostnader	17,760	—	7,000	—
Beklädnad och underhåll.				
Beklädnad	44,253	—	10,000	—
Underhåll	83,142	—	80,000	—
Kaserneringskostnader	9,089	30	3,000	—
Hästar.				
För stamhästar, remontering, skoning, foura- gering	64,080	—	9,000	—
För legda hästar, lega, skoning, fouragering	21,120	—	1,000	—
Tygstaten.				
Aflöning m. m.	8,807	70	6,000	—
Intendenturcorpsen.				
Lön för en intendent och en förvaltare	5,406	30	4,000	—
Summa	501,293	10	328,000	—

Bil. III.

Approximativ beräkning

af officers-, underofficers- och civilmilitära personalens vid kongl. 2:dra Svea artilleriregemente kommunalutskylder pr år:

	Lön, dagaf- löning m. fl. inkomster.	Afdrag för pensionsaf- gifter.*)	Afdrag enl. § 11 m. 1 be- villnings- förordnin- gen.	Återstå be- skattnings- bara.
1 öfverste	7,825 —	285 —	— —	7,540 —
1 öfverstelöjtnant	5,460 —	198 —	— —	5,262 —
2 majorer à 4,960: —	9,920 —	247 50	— —	9,672 50
7 kaptener à 3,895: —	27,265 —	970 20	— —	26,294 80
7 d:o à 2,895: —	20,265 —	623 70	— —	19,641 30
15 löjtnanter à 1,930: —	28,950 —	915 —	— —	28,035 —
8 underlöjtnanter à 1,330: —	10,640 —	276 —	— —	10,364 —
12 styckjunkare à 1,511: 30	18,135 60	600 24	3,600 —	13,935 36
1 tygunderofficer (tillhör tygstaten)	1,511 30	50 02	300 —	1,161 28
29 serjeanter och stabstrumpetare à 1,090: 30	31,618 70	850 28	13,050 —	17,718 42
1 regementsläkare	4,260 —	138 60	— —	4,121 40
1 andre bataljonsläkare	1,630 —	51 75	— —	1,578 25
1 regementsintendent (tillhör intenden- turcorpsen)	3,895 —	138 60	— —	3,756 40
1 regementsveterinär	2,895 —	89 10	— —	2,805 90
1 förvaltare (tillhör intendentur-corpsen)	1,511 30	50 02	300 —	1,161 28
1 d:o (tillhör tygstaten)	1,800 —	89 10	— —	1,710 90
6 handverksmästare (tillhöra tygstaten)	4,200 —	— —	— —	4,200 —
Inkvarterings- och servisersättning (rege- ments- och tygstaterna) tillsammanlagdt	11,725 50	— —	— —	11,725 50
Arfvoden (regements- och tygstaterna) ...	9,000 —	— —	— —	9,000 —
Summa	202,507 40	5,573 11	17,250 —	179,684 29

*) Enkepensionen är beräknad efter 1 ³/₄ proc.

Bil. IV.

Chefen
för
Artilleristaben

Stockholm den 18 mars 1893.

Tomten för Östersundsetablissemnet upptager en areal af 10 tunnland och med mindre vill generalfälttygmästaren ej nöja sig, snarare tror jag, att han skulle önska 12 tunnland.

Någon normalplan för regementsetablissemnetena afpassad efter den nya organisationen finnes ännu ej. Viktigt är naturligtvis, att grundläggningsarbetena ej blifva öfver höfvan dyra.

Till exercisfält fordras nog en areal af inemot 80 tunnland. Ju närmare detta ligger etablissemnet, desto bättre är det naturligtvis. Tusen (1,000) meters afstånd mellan kasernen och fältet synes mig ingalunda öfverdrifvet och torde till och med 1,500 meter kunna antagas.

Gottschalk Geijer.

Bil. V.

Att, enligt härvarande jordeboksanteckningar, nedannämnda vretar på Sörby innehålla följande areal, nemligen:

Ny n:o 44	4,5140 hektar
” 45	1,1260 ”
” 47	0,4900 ”

det varder på begäran härmed till bevis lemnadt.

Gefle i stadsingenjörskontoret den 12 april 1893.

C. S. Almgren.

Bil. VI.

Till herrar komiterade för utredande af motionen rörande artilleris förläggande till Gefle.

På egarnes af vretarne n:is 59, 59 1/2 och 60 (ny nummer 44) å Sörby vägnar erbjuder jag härmed hvad som af sagde vretar kan finnas för ifrågavarande ändamål behöfligt till ett pris af fem öre pr kvadratfot, och gäller detta anbud tills frågan blifvit af vederbörande slutbehandlad eller till utgången af år 1894.

Gefle den 4 april 1893.

Sten Nordström.

Bil. VII.

Gefle stadsfullmäktiges artillerikomité.

För den händelse min egande vret med n:o 61 (ny nummer 45) å Sörby kan finnas behöflig såsom plats för artilleri-etablissemant härstädes, erbjuder jag densamma till ett pris af tretusen femhundra (3,500) kronor pr tunnland, och gäller detta anbud tills frågan om artilleris förläggande till Gefle blifvit af vederbörande slutbehandlad eller till 1894 års slut.

Gefle den 8 april 1893.

Laura Åsbrink.

Fröken Laura Åsbrinks egenhändiga namnteckning bevittna:

Gust. Nyström.

B. Säve.

Bil. VIII.

Vreten gamla n:o 62, ny n:o 47, Sörby om 49 ar brukbar jord har förut varit af fast natur och egts af »Gefle hospital», sedan öfverlemnats till Gefle stad och begagnas tills vidare afgiftsfritt af Gefle och Gestriklands lasarett, som i sin ordning utarrenderar vreten.

Gefle stadsbokhållarekontor den 10 april 1893.

Gust. Juhlin.

Bil. IX.

Till stadsfullmäktiges artillerikomité i Gefle.

På derom i skrifvelse af den 1 dennes till Gefle stads byggnads-kontor gjord anhållan om alternativt summariskt kostnadsförslag å vatten och dränering för ifrågasatta platser till nytt artilleri-etablissemant antingen vid krysset af Valbogatan—Hagavägen eller Kungsbäcksgatan—Floravägen, får jag förklara, att så väl 15 cm. vattenrör som 38 cm. dräneringsledning redan finnes framdraget å platsen för förstnämnda gatukryss, och betingar sålunda denna plats endast kostnaden för anordning af en brandpost derstädes med 130 kronor.

Hvad åter det sistnämnda gatukrysset vidkommer, så blir kostnaden följande för framdragandet af

Vattenledning:

90 lmeter 15 cm:s vattenrör	540: —
1 st. 15 cm:s afstängningsventil	85: —
	<hr/>
	Transport 625: —

	Transport	625: —	
1 st. brandpost		130: —	
förening med 30 cm.-röret		90: —	
vägreparationer och grusning		120: —	965: —

Dränering:

120 lmeter 30 cm:s stengodsledning m. m.	635: —
	<u>Summa kronor 1,600: —</u>

Gefle stads byggnadskontor den 5 april 1893.

G. L. Boklund.

Bil. X.

Approximativt kostnadsförslag till framdragande af en gasledning å nedannämnda gator:

Från Nygatan utefter Vestra Tullportsgatan till Hagavägen 570 m. 100 mm:s gjutna rör kronor 3,660.

Från gamla bron utefter Kungsbäcksvägen till Floravägen 320 meter 100 mm:s gjutna rör kronor 2,055.

Gefle den 7 april 1893.

J. J. Simpson.

Bil. Litt. B.

Utdrag af stadsfullmäktiges i Gefle brefkoncept åren 1893 och 1894.

Till Konungen.

I t. f. chefens för generalstaben underdåniga förslag år 1892 till förbättrad härordning har såsom förläggningssort för det föreslagna 2:dra Svea artilleriregemente alternativt angifvits staden Gefle. Sedan genom urtima Riksdagens år 1892 beslut den af Eders Kongl. Maj:t för Riksdagen framlagda, på t. f. chefens för generalstaben förslag grundade nådiga proposition om förbättrad härordning antagits, har i en inom stadsfullmäktige framkommen motion fråga väckts, att staden skulle hos

Eders Kongl. Maj:t göra underdånig framställning, att Andra Svea artilleriregemente måtte förläggas till Gefle. Efter det denna motion undergått vederbörlig beredning, hafva stadsfullmäktige vid sammanträde den 28. nästlidna april enhälligt fattat det beslut, som innehålles i härvid fogade utdrag af stadsfullmäktiges vid nämnda sammanträde förda protokoll.

Stadsfullmäktige, som med djupaste undersåtliga tacksamhet följt Eders Kongl. Maj:ts oafslåtliga sträfvan den för ett förbättradt försvar, hafva genom sitt beslut vid nyssberörda sammanträde velat främja fosterlandets viktigaste intressen, på samma gång stadsfullmäktige med blicken fäst på stadens förkofran och fortgående utveckling hoppats bereda staden fördelen af en garnison, hvilken skulle gifva staden ökad folkmängd och derigenom förstärkt kraft att bära gemensamma uppoffringar samt vid kritiska tillfällen, såsom arbetsinställelser och dylikt, kunna blifva samhället i sin helhet till största gagn.

Af dessa anledningar hafva stadsfullmäktige, under vilkor att Andra Svea artilleriregemente med en styrka af befäl och manskap samt hufvudsaklig organisation i öfrigt, som enligt Eders Kongl. Maj:ts nådiga proposition till 1892 års urtima riksdag är vorden bestämd, förläggas till Gefle, och nådigt beslut derom meddelas inom utgången af år 1894, först beslutat att för nämnda artilleriregementes kasernetablisement med tillhörande byggnader kostnadsfritt upplåta en areal af omkring tolf tunnland jord, belägen inom södra villaqvarteret och närmare angifven på härvid fogade kartor. Nämnda mark, af hvilken för närvarande endast en obetydlig del tillhör staden, hafva stadsfullmäktige, efter anbud från vederbörande egare, beslutat inköpa och, så snart nådigt beslut om Andra Svea artilleriregementes förläggande till staden meddelats, genast öfverlemna till Eders Kongl. Maj:t och kronan att egas och besittas, så länge den för nämnda kasernetablisements behof brukas och begagnas. Stadsfullmäktige hafva, efter noggrant öfvervägande af de platser kring staden, som kunde för kasernetablisementet befinnas lämpliga, funnit ofvan angifna plats vara för ändamålet tjenligast, och stadsfullmäktige hysa den förhoppning, att mot det erbjudna området och dess belägenhet intet skall vara att erinra. Platsen ligger med en längd af 220 meter uteser Kungsbäcksvägen, som efter behof kan anordnas, och medger sålunda bekvämt tillträde; marken består af odlad jord i god terräng med lämplig grund och är belägen på omkring 1,000 meters afstånd från den på kungsladugården Vall belägna, å här jemväl bifogade karta öfver nämnda egendom betecknade

mark, der ett exercisfält om 80 tunnlands vidd synes kunna med fördel och utan stora kostnader anordnas.

I sammanhang med anbudet att öfverlemna nu omförmälda mark i stadens södra villaqvarter till Andra Svea artilleriregementes kasernbyggnader förbinda sig stadsfullmäktige att vid påfordran anordna och bekosta dränerings-, vatten- och gasledningars framdragande till det erbjudna områdets tomtgräns. Stadsfullmäktige hafva härförutom beslutat att såsom bidrag till uppförande af oftaberörda regementes kasernbyggnader lemna ett kontant penningbelopp af trehundrausen kronor; hvilken summa, när nådigt beslut meddelats om antagande af stadsfullmäktiges förevarande anbud och Andra Svea artilleriregementes förläggande till staden, skall vid anfordran ställas till Eders Kongl. Maj:ts förfogande.

Stadsfullmäktige våga slutligen i underdånighet uttala den förhoppning, att Eders Kongl. Maj:t skall fästa nådigt afseende vid stadsfullmäktiges underdåniga anbud och i nåder förordna, att Andra Svea artilleriregemente skall till Gefle förläggas.

Gefle den 27 maj 1893.

På stadsfullmäktiges vägnar:

Underdånigst

K. R. F. Reuterskiöld.

Axel Schotte.

Bil. Litt. C.

N:o 222 (Jfr. Utl. n:o 48 och Bih. n:o 18 för detta år).

Utlåtande i anledning af drätselkammarens anmälan beträffande plats för 2:a Svea artilleriregementes kaserner.

Från drätselkammaren har följande skrifvelse inkommit:

Till herrar stadsfullmäktige i Gefle.

Enär till drätselkammarens kännedom kommit, att grunden å den plats i södra villaqvarteret, som stadsfullmäktige den 28 sistlidne april

beslöto att tillhandahålla kronan, i händelse 2:a Svea artilleriregemente blefve förlagdt hit till staden, är af sådan beskaffenhet, att byggnadskostnaderna endast af denna anledning skulle fördyras med omkring 100,000 kronor, om regementets byggnader blefve förlagda derstädes, har drätselkammaren uppsökt en annan plats, som, åtminstone hvad byggnadsgrunden beträffar, icke lemnar något öfrigt att önska, och i andra hänseenden torde vara fullt lika god, om icke bättre, än den förut erbjudna platsen. Det nya områdets belägenhet framgår af bifogade karta, och platsen innehåller en areal om 10 tunnland jord, nemligen dels vretarne n:is 24 och 25 å Sörby, omfattande 1,724 hektar och tillhöriga undertecknad Olson, dels 0,25 hektar af den Gefle stad tillhöriga vreten n:o 20 å Sörby och dels slutligen en areal om tillhoppa 2,970 hektar, utgörande delar af vretarne n:is 21, 22, 23 och 24 äfvenledes å Sörby och lydande under egendomen Kungsbäck samt tillhöriga bruksegaren W. Fogelmarcks sterbhus. Denna plats, *hvars grund öfverallt utgöres af fast pinno*, har också blifvit undersökt af två af chefen för kongl. fortifikationen, generalmajoren m. m. H. Elliot, för ändamålet hitsända officerare, kaptenen vid fortifikationen A. W. A. Gyllencreutz och kaptenen vid 1:a Svea artilleriregemente W. G. Park, hvilka båda vitsordat grundens goda beskaffenhet och platsens lämplighet i öfrigt för ifrågavarande ändamål.

Hvad beträffar förvärfvandet af den i platsen ingående jorden, så förbinder sig undertecknad, Olson, att till ett pris af 2,000 kronor per tunnland till staden försälja de mig tillhöriga vretarne n:is 24 och 25, och af bruksegaren m. m. Christian Lundeberg har drätselkammaren förskaffat sig skriftligt anbud, att staden får köpa den Fogelmarcks sterbhus tillhöriga jorden till ett pris af 3,000 kronor per tunnland, med vilkor att detta anbud antages före 1894 års lagtima riksdags slut. Detta sista pris är nog mycket högt, och om stadsfullmäktige därför skulle finna anbudet oantagligt, återstår det alltid den utvägen, att stadsfullmäktige hemställa hos Kongl. Maj:t, att kronan genom expropriation måtte förvärfva den sterbhuset tillhöriga jorden, för hvilket ändamål staden i så fall bör utfästa sig att tillhandahålla expropriationssumman och de för expropriationen nödiga kostnader.

Enligt den utredning, som drätselkammaren låtit verkställa, och som innefattas i byggnadschefens här bifogade skrifvelse, komma kostnaderna för jordinlösen å den nya platsen samt framdragande dit af gas-, vatten- och dräneringsledningar att uppgå till 41,040 kronor eller obetydligt högre än de för samma ändamål beräknade kostnaderna å den förut erbjudna platsen, hvilka uppgingo till 37,218 kronor 50 öre.

Skulle den jord, som tillhör Fogelmarcks sterbhus, och som behöfs för ändamålet, förvärfvas genom expropriation, torde må hända kostnaderna enligt de båda förslagen ställa sig lika.

Då emellertid uppenbart är, att de till följd af grundens dåliga beskaffenhet så väsentligt ökade byggnadskostnaderna å den förut af stadsfullmäktige erbjudna platsen i hög grad måste inverka på frågan, huru vida 2:a Svea artilleriregemente kommer att förläggas hit till staden eller icke, har drätselkammaren ansett sig böra göra den utredning, som härmed öfverlemnas, för den åtgärd som stadsfullmäktige i anledning deraf kunna finna skäligt vidtaga.

Gefle den 11 december 1893.

På drätselkammarens byggnadsafdelnings vägnar:

Axel Olson.

Oscar Lehman.

Härvid var fogad denna kostnadsutredning:

Till drätselkammarens byggnadsafdelning.

Härmed får jag till afdelningen öfverlemnas utredning å kostnaderna för framdragande af dränerings-, vatten- och gasledningar till den nya föreslagna artilleritomten. Ledningarna läggas i Kungsbäcksvägen, och förenas vattenledningsröret med hufvudledningen från Strömsborg vid Kungsbäcksgatan, dräneringsledningen neddrages till Gafleån nedanför vattenledningsverket samt gasledningen förenas med gasnätet i Kungsbäcksgatan strax ofvan Gamlebrotorget. Då antagligt är att, för så vidt artilleriet blir förlagdt å de här föreslagna tomterna, de närgränsande vretarne snart komma att bebyggas, har jag föreslagit rören af sådana dimensioner, att de kunna leverera gas och vatten samt mottaga afloppsvattnet äfven från dessa tomter.

Kostnaden uppgår, som af vidfogade förslag framgår, till kronor 16,000.

Den föreslagna tomten, å närslutna karta betecknad med röd färg, utgöres af vretarne n:is 24 och 25 å Sörby om 1,724 hektar, tillhörande herr fabrikören och riddaren Axel Olson, en del om 0,25 hektar af vreten n:o 20, tillhörig Gefle stad, och delar om tillsammans 2,970 hektar af vretarne n:is 21, 22, 23 och 24, lydande under egendomen

Kungsbäck och tillhöriga bruksegaren W. Fogelmarcks sterbhus; hela tomten håller alltså en areal af 4,944 hektar eller 10 tunnland.

Kostnaderna för platsens upplåtande blifva i sin helhet följande:

Inköp af vretarne n:is 24 och 25, 3,49 tunnland à 2,000 kronor per tunnland	6,980: —
Inköp af delar af vretarne n:is 21, 22, 23 och 24, 6,02 tunnland à 3,000 kronor pr tunnland	18,060: —
Framdragande af vatten-, dränerings- och gasledningar till tomten	16,000: —
	<hr/>
	Kronor 41,040: —.

Gefle stads byggnadskontor den 9 december 1893.

John Ekelund.

Kostnadsförslag

öfver gas-, vatten- och dräneringsledning till artilleriplanen:

2,900 kbm. jordschaktning à 2: —	5,900: —
980 meter gasrör med bly, 75 mm., à 2: —	1,960: —
780 „ vattenledningsrör med bly, 150 mm., à 4: —	3,120: —
780 „ dräneringsrör, 38 cm., à 4: 50	3,510: —
1 ventil	70: —
Sifoner	100: —
Gatulyktor	500: —
Transporter och läggning	650: —
Verktygsslitning, tillsyn m. m.	190: —
	<hr/>
	16,000: —.

Gefle stads byggnadskontor den 9 december 1893.

John Ekelund.

Då det för vinnande af det önskade målet af 2:dra Svea artilleriregementes förläggande till staden naturligen är af stor vikt, att den plats, som erbjudes till kasernetablissemnet, är såsom byggnadsplats lämplig, men den förut erbjudna icke lär hafva denna egenskap, finner utskottet det välbetänkt, att annan plats erbjudes. Utskottet har mot den nu föreslagna intet att erinra, men måste bestämdt motsätta sig hvarje fråga om expropriation af mark från vretarne n:is 21, 22 23 och 24. *Dels* är det sätt, hvarpå detta möjligen skulle kunna gå för sig, ett kringgående, af lagen, *dels* är det af största vikt att i frågan hafva »klara papper», i det att det, med den konkurrens som i detta

fall eger rum mellan Upsala och Gefle, kan befaras, att valet mellan de båda orterna kommer att menligt påverkas af den omständighet, att särskilda åtgärder skola behöfva af Kongl. Maj:t vidtagas för att komma i besittning af utlofvad plats, *dels* är det fordrade priset 3,000 kronor pr tunnland, om ock högt, dock icke sådant, att det bör alldeles afskräcka, i hvilket afseende utskottet uppmärksammar, att priset å den förut erbjudna marken skulle varit 3,400 å 3,500 kronor tunnlandet, *dels ock slutligen* är det långt ifrån troligt, att vid en expropriation jorden kommer att förvärfvas för lägre pris. Staden har rörande dessa förhållanden en ganska dyrköpt erfarenhet, som ej bör i onödan ytterligare upprepas.

På grund af hvad sålunda anförts, föreslår utskottet, att fullmäktige uppdraga åt sin ordförande att ofördröjligen ingå till Kongl. Maj:t med underdånig anmälan, att staden, derest den förut erbjudna marken till plats för 2:dra Svea artilleriregementes kasernbyggnader skulle finnas i ett eller annat afseende olämplig, i stället till byggnadsplats erbjuder den af drätselkammaren föreslagna å vretarne n:is 20, 21, 22, 23, 24 och 25, som, innehållande en areal af 4,944 hektar, finnes närmare angifven å bifogad karta.

Gefle den 13 december 1893.

Bil. Litt. D.

Till Konungen

I underdånig skrifvelse den 27 sistlidne maj hafva stadsfullmäktige, under vilkor att Andra Svea artilleriregemente förlades till Gefle, erbjudit Eders Kongl. Maj:t i och för uppförande invid staden af artillerikasernetablissemmentet *dels* en areal af omkring 12 tunnland jord i södra villaqvarteret, med belägenhet som närmare angafs å den underdåniga framställningen bifogade kartor, *dels ock* ett kontant penningbelopp af 300,000 kronor såsom bidrag till kostnaden för etablissemmentets uppförande.

Som emellertid till stadsfullmäktiges kunskap kommit, att den erbjudna byggnadsplatsen är i det fall otjenlig, att byggnadskostnaderna genom den dåliga grunden blifva jämförelsevis höga, hafva stadsfull-

mägtige låtit uppsöka en annan plats, som jemväl med afseende å byggnadsgrunden vore tillfredsställande, och funnit en sådan något vester om den förut erbjudna på vretarne n:is 20, 21, 22, 23, 24 och 25 å Sörby.

Af nämnda vretar är ett område af 4,944 hektar utstakadt och närmare angifvet å härvid fogade plankarta öfver staden.

Med vidhållande af sitt förut afgifna anbud i öfrigt, få stadsfullmäktige härvid genom undertecknad i underdånighet anmäla, att, derest den af stadsfullmäktige förut erbjudna marken till plats för Andra Svea artilleriregemente skulle befinnas i ett eller annat afseende olämplig, stadsfullmäktige i stället äro villige att till byggnadsplats af vretarne n:is 20—25 å Sörby upplåta det område, som, utgörande 4,944 hektar, finnes närmare angifvet å härvid fogade plankarta öfver denna del af staden; varande stadsfullmäktige, med anslutning till förstnämnda anbud, villige att jemväl till denna byggnadsplats anordna och bekosta dränerings-, vatten- och gasledningars framdragande.

Gefle den 27 december 1893.

På stadsfullmäktiges vägnar:

Underdånigst
K. R. F. Reuterskiöld.

Axel Schotte.

Bil. Litt. E.

Beredningsutskottets utlåtanden och memorial.

N:o 14.

Utlåtande i anledning af drätselkammarens yttrande öfver herr C. Bodmans m. fl. motion om anvisande af ytterligare 100,000 kronor som bidrag till 2:dra Svea artilleriregementes förläggande till Gefle.

Sedan vid sammanträdet med fullmäktige denna dag ofvannämnda, i utlåtandet n:r 13 intagna motion blifvit till drätselkammaren remitterad, har denna nu afgifvit detta utlåtande:

Till herrar stadsfullmäktige i Gefle.

Drätselkammaren får härmed äran afgifva infor dradt yttrande öfver C. Bodmans m. fl. motion om anvisande af ytterligare 100,000 kronor såsom bidrag till 2:dra Svea artilleriregementes förläggande till Gefle.

De fördelar, som regementets förläggande hit till staden skulle komma att tillskynda samhället, hafva förut utförligt utvecklats för herrar stadsfullmäktige, och drätselkammaren har i detta afseende endast föga att tillägga. Dock anser sig drätselkammaren här böra erinra derom, att artilleriets förläggande till Gefle otvifvelaktigt äfven kommer att hafva till följd ordnandet af ett fast minförsvar för staden, en fördel, som för en sjöstad sådan som Gefle är af utomordentligt stor betydelse.

Såsom bekant hafva stadsfullmäktige också årligen varit nödsakade att, åtminstone på senare tiden, anvisa anslag till afhjelpande af arbetsbrist inom samhället, och den ökade byggnadsverksamhet, som artilleriets förläggande hit kommer att med nödvändighet framkalla, torde kunna berättiga till det antagande, att några anslag till afhjelpande af arbetsbrist icke skola behövas för de närmaste åren.

Drätselkammaren har för sin del funnit de fördelar, som sålunda äro att förvänta af artilleriets förläggande hit, vara så betydande, att, för så vidt några finansiella svårigheter icke kunna uppstå för beviljande af det ytterligare bidrag, som nu påkallats, detta offer från samhällets sida icke är för stort.

Beräknar man, att utgifterna för inköp af jord och framdragande af behöfliga ledningar till kasernbyggnaderna bestridas af reserverade skogsmedel, så skulle af det nya obligationslånet tagas i anspråk in alles 400,000 kronor för artilleriet. Att medel för sådant ändamål kunna erhållas af den del af lånet, som ännu ej disponerats, framgår af stadskamrerarens här bifogade utredning.

I årets stat är redan upptaget 1 proc. af hela obligationslånet för dess amortering, och räntan å de 400,000 kronorna utgör 16,000 kronor om året. Om det nu antages, att artilleribyggnadernas uppförande kräfver en tid af 3 år, och bidraget från staden för nämnda ändamål fördelas lika på dessa år, visar det sig, att vid jemförelse med utgiftsstaten för innevarande år bidraget till artilleriet skulle föranleda en höjning i årets stat, som uppginge för år 1895 till 5,300 kronor, för år 1896 till 10,600 kronor och för år 1897 till 16,000 kronor. Om det får antagas, att byggnaderna efter denna tids förlopp äro färdiga

och att staden derefter får åtnjuta de af artillerikomiterade beräknade direkta inkomster af 10,000 kronor om året, skulle det således efter år 1897 icke erfordras större höjning i utgiftsstaten för de derpå följande åren än 6,000 kronor öfver utgiftsstaten för innevarande år.

Då häraf framgår, att några finansiella svårigheter icke kunna möta för beviljande af ytterligare det bidrag, som nu äskats af staden, tillstyrker drätselkammaren bifall till motionen.

Gefle den 7 februari 1894.

På drätselkammarens vägnar:

Carl Bodman.

Oscar Lehman.

Härvid var fogadt åberopade skrivelse från stadskamreraren, så lydande:

Till drätselkammarens ordförande.

Härmed får värdsamt lemna uppgift å återstående belopp af stadens 1893 års obligationslån.

Vid sammanträde den 21 sistlidne december hafva stadsfullmäktige beslutat söka Kongl. Maj:ts tillstånd att af detta lån få utsläppa obligationer för kronor 273,000: —, hvilket belopp är afsedt att ej mindre täcka bristen i den för innevarande år antagna utgiftsstaten kronor 115,000: — än äfven, under antagande att alla i staten upptagna utgiftsposter utbetalas under året, derutöfver lemna ett öfverskott till nästa år af dels kronor 75,000: —, som militärskolan beräknats komma att kosta mera än i årets stat uppförda kronor 100,000: —, och dels kronor 28,000: — för in-teckningen i Holmsund, som för närvarande ej är uppsägbar. Derest Kongl. Maj:ts nådiga tillstånd till denna emission erhålles, skulle af lånet återstå kronor 607,000: —.

Hela obligationslånet utgör kronor 3,500,000: —

Utsläppta obligationer på grund af kongl. brefvet
den 29 mars 1893 kronor 2,620,000: —

Beslutad ansökan om emis-

sion af » 273,000: — » 2,893,000: —

Återstår kronor 607,000: —

Gefle stads kammarkontor den 7 februari 1894.

Gust. Juhlin.

För egen del får utskottet anföra följande:

I det betänkande, den s. k. artillerikomitéén för fullmäktige den 12 sistlidne april afgifvit, äro alla med ett artilleriregementes förläggande till Gefle förbundna fördelar så vidt möjligt berörda. Utskottet erinrar dervid om, att den årliga staten för artilleriregementet är 501,293 kronor 10 öre; att deraf enligt komiterades, säkerligen ej för höga beräkning 328,000 kronor antagas skola »stadna» i Gefle och dess omnejd, samt att den inkomst, hvarför regementets personal skulle skatta i Gefle, utgör omkring 180,000 kronor eller efter medeltalet af de sista 10 årens uttaxering 10,000 kronor i årlig kommunalskatt. För samhället såsom sådant medför artilleriregementets hitförläggande således en ökad inkomst af 10,000 kronor i kommunalutskylder — oberäknadt det belopp, hvartill regementets personal på grund af bisysslor, enskild förmögenhet eller andra förhållanden kunna skatta —; för de enskilde skulle fördelar uppkomma genom den ökade omsättningen inom åtskilliga handels- och handtverksområden, genom det uppsving byggnadsverksamheten skulle vinna och den ökning af fastighetsvärdet, som derigenom gifvetvis uppkommer. Den tillökning i stadens befolkning, helst då det här afser hvad man i allmänhet kallar »köpstarkt folk», som skulle vinnas, är ej obetydlig och kan för staden blifva af synnerlig betydelse, då det gäller att häfda sin ställning och att bibehålla sin plats i de städers rad, som utgått ur länens landsting och derigenom erhållit motsvarande, ganska afsevärda förmåner. Det ökade sociala och politiska inflytande, som skulle tillföras samhället genom den ifrågasatta militära inflyttningen, är ock en beaktansvärd faktor. Att fördelarna af stående regementes förläggande till ett lifskraftigt samhälle ock äro inom kommunerna allmänt erkända, framgår af de stora bidrag, flere af våra städer härför redan lemnat eller äro betänkta att lemna. Och utskottet vill här endast erinra, att staden Ystad för skånska husarregementets förläggande dit erbjudit, utom andra förmåner, kontant 300,000 kronor, och dock har Ystad en folkmängd blott ungefär $\frac{1}{3}$ så stor som Gefle. Utskottet vill endast härtill lägga en erinran, att nu förutsedda fördelar tillföras staden allenast genom det föreslagna artilleriregementets förläggande hit. Sker så ej, så går staden miste om dessa fördelar — de kunna ej, åtminstone för närvarande, ersättas på annat sätt.

Då motionärerna nu på uppgifna skäl föreslå, att ett ytterligare belopp af 100,000 kronor måtte till Kongl. Maj:t för angifna ändamålet hembjudas, anhåller utskottet härjemte få dels i minnet återkalla artillerikomiterades yttrande, att »den summa Gefle stad erbjuder bör vara så

afvägd, att den leder till målet, men ej heller må sättas det ringaste deröfver», dels, så vidt sådant kan ske, bestyrka motionärernas antaganden och tror sig derjemte veta, att frågan om förläggningssort för ifrågasvarande artilleriregemente under några få dagar hvilat på Konungens bord i afvaktan på hvad stadsfullmäktige rörande bidraget besluta; hvadan ett snabbt afgörande nu af fullmäktige kräfves. Då det anvisade beloppet 300,000 kronor icke leder till målet, som obestriddigt måste anses vara för samhället eftersträfvansvärdt, och då staden endast i och med ett förökadt bidrag eger utsigt att derjemte vinna den för det lokala försvaret synnerligen viktiga minanläggningen i hamninloppet, tvekar utskottet icke att förorda bifall till motionen.

På grund häraf och under åberopande af hvad som förut och nu af motionärerna i ämnet anförts samt drätselkammarens här ofvan intagna utlåtande, hemställer utskottet,

att fullmäktige, med bifall till motionen, besluta att, under vilkor att 2:dra Svea artilleriregemente förläggas till staden, utom förut anvisade 300,000 kronor jemte fri mark och andra förmåner, ytterligare erbjuda Kongl. Maj:t 100,000 kronor; samt att fullmäktiges ordförande måtte erhålla uppdrag att detta stadsfullmäktiges beslut hos Kongl. Maj:t å stadsfullmäktiges vägnar i underdånighet anmäla.

Gefle den 7 februari 1894.

Bil. Litt. F.

Iltegram.

Statsrådet Rappe.

Stockholm.

Gefle stadsfullmäktige hafva i dag beslutat att till uppförande å den med Konungens befallningshafvandes skrifvelse den 28 december 1893 kostnadsfritt erbjudna, för artillerikaserner förmånligare byggnadstomt jemte gas-, vatten- och dräneringsledningar dit — utom förut an-

visade 300,000 kronor — ytterligare erbjuda 100,000 kronor, hvilket beslut, redan justeradt, stadsfullmäktige härmed anmäla.

Gefle den 8 februari 1894.

På stadsfullmäktiges vägnar:

John Rettig.

Till Konungen.

Under åberopande af härvid fogade utdrag af stadsfullmäktiges i Gefle protokoll den 7 och 8 innevarande månad, få stadsfullmäktige, genom undertecknad, enligt erhållet uppdrag, i underdånighet anmäla, att stadsfullmäktige beslutat att, under vilkor att Andra Svea artilleriregemente varder till Gefle förlagdt, såsom bidrag till uppförande af regementets kasernbyggnader m. m. — utom förut anvisade trehundra-tusen kronor jemte fri mark för kasernetablissemnetet å den af stadsfullmäktige med Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvandes i Gefleborgs län skrifvelse den 28 december 1893 erbjudna plats samt erforderliga gas-, vatten- och dräneringsledningars framdragande till tomten — ytterligare ställa till Eders Kongl. Maj:ts förfogande ett kontant belopp af etthundratusen kronor.

Gefle den 8 februari 1894.

På stadsfullmäktiges vägnar:

Underdånigst

John Rettig.

Axel Schotte.

Rätt utdraget; betygar

Ex officio

Axel Schotte.

Bil. Litt. G.

OSCAR etc.

Vår ynnest etc.

Sedan stadsfullmäktige i Gefle genom sin ordförande uti underdånig skrifvelse den 25 april 1890 gjort framställning, huruvida och på hvilka villkor den utanför Gefle stads hamn belägna, kronan tillhöriga holme, hvarå den så kallade Fredriksskans är uppförd, kunde få för stadens räkning förvärfvas, samt Vi anmodat Vår arméförvaltning att öfver denna framställning till Oss inkomma med underdånigt yttrande, har arméförvaltningen uti afgifvet underdånigt utlåtande, med öfverlemnande af från chefen för fortifikationen infor dradt yttrande i ämnet, förmått sig väl anse hinder icke möta mot öfverlemnande till Gefle stad af berörda, för närvarande till enskild person utarrenderade holme, hvilken numera saknade allt värde för hamnens försvar, men emellertid, då anordnandet af ett minförsvar för hamnens spärrning längre ut i inloppet vore af stor vigt samt härför erfordrades plats för tänd- och syftstation å den så kallade Engesbergsudden, hvilken vore enskild persons tillhörighet, förklarar sig finna lämpligt, att kronan i utbyte för holmen ej mindre komme i besittning af denna plats, än äfven, enär ifrågasatt, å en arméförvaltningens skrifvelse bifogad karta med A utmärkta område vore af ringa omfång och värde i jämförelse med den vida större och för staden välbelägna Fredriksskansholmen, dessutom erhöle visst kontant vederlag; och har arméförvaltningen, under åberopande häraf, i ärendet hemställt, att staden måtte med ett belopp af 20,000 kronor få deltaga i kostnaden för minförsvarets ordnande, att nämnda belopp måtte, så snart holmen till staden afträdde, få till kronan utbetalas, för bildande af en byggnadsfond för ifrågasatt ändamål, samt att ej mindre det för en blifvande minstation behöfliga området, än ock omförmälda byggnadsfond måtte få ställas under arméförvaltningens inseende och förvaltning.

Efter det Vi vid underdånig föredragning häraf den 24 oktober 1890 funnit följande villkor för den ifrågasatta öfverlåtelsen böra bestämmas, nemligen:

att staden med ett kontant belopp af 20,000 kronor, hvilket vid blifvande öfverenskommelses afslutande erlägges, deltaga i kostnaderna för ett minförsvar till skyddande af det yttre inloppet till staden,

att staden för nämnda ändamål till kronan med full eganderätt

öfverlemnar och på egen bekostnad inhägnar det å den så kallade Engesbergsudden belägna, med bokstafven A å ofvanberörda karta utmärkta område,

att genom stadens försorg kronan förvärfvas rättighet att begagna den till berörda udde ledande väg äfvensom den egendomen Engesberg tillhöriga brygga, samt

att, om staden vill före nuvarande arrendetids utgång komma i besittning af Fredriksskansholmen, staden sjelf med vederbörande arrendator träffar öfverenskommelse om arrenderättens upphörande;

samt stadsfullmäktige, efter härom erhållen kännedom, förklarar sig ingå på de föreslagna villkoren, hafve Vi uti en till innevarande års Riksdag aflåten nådig proposition föreslagit Riksdagen att medgifva, att den så kallade Fredriksskansholmen finge på ofvan angifna villkor till Gefle stad öfverlätas, äfvensom att af köpeskillingen finge bildas en fond till bestridande af kostnaderna för en minstation till skyddande af inloppet till Gefle; och har Riksdagen uti underdånig skrifvelse den 14 innevarande månad anmält sitt bifall till förevarande framställning.

Detta tillika med hvad handlingarna i öfrigt innehålla hafve Vi i nåder låtit Oss föredragas; och hafve Vi, som härmed, till kännedom och vederbörandes förståndigande, låte tillstålla Eder styrkt afskrift utaf Riksdagens ofvanberörda skrifvelse, funnit godt uppdraga åt arméförvaltningen att dels på de af Oss och Riksdagen bestämda villkor med Gefle stad avsluta öfverenskommelse om öfverlåtande till staden af den så kallade Fredriksskansholmen och dels att, sedan såsom följd af öfverenskommelsen, det å den så kallade Engesbergsudden belägna, med bokstafven A å kartan betecknade område blifvit statens egendom, detsamma till vård emottaga.

Hvad åter angår frågan om förvaltningen af den fond, som af köpeskillingen för Fredriksskansholmen skall bildas, hafve Vi ansett detta uppdrag lämpligast böra anförtros åt statskontoret, hvarför Vi nu anbefalle arméförvaltningen att öfverlemna den i följd af öfverenskommelsen kontant inflytande köpeskillingen åt nämnda embetsverk, att af detsamma förvaltas i enlighet med de i nådiga brefvet den 31 aug. 1877 meddelade bestämmelser.

Stockholms slott den 27 maj 1892.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

G U S T A F.

Hj. Palmstierna.

Rätt afskrifvet, betygar Ex officio:

Axel Schotte.

Till Konungen.

Under åberopande af bilagdt statsrådsprotokoll öfver landtförsvares-ärenden för den 29 januari innevarande år har Eders Kongl. Maj:t i en samma dag aflåten proposition föreslagit, att den vid inloppet till staden Gefles hamn belägna, kronan tillhöriga holme, hvarpå den så kallade Fredriksskans vore uppförd, måtte till nämnda stad öfverlåtas på de af Eders Kongl. Maj:t därför bestämda, i protokollet närmare angifna vilkor; samt att af köpeskillingen måtte få bildas en fond till bestridande af kostnaderna för en minstation till skyddande af inloppet till Gefle.

Denna Eders Kongl. Maj:ts framställning har Riksdagen bifallit.

Med underdånig vördnad:

På Riksdagens vägnar:

För Första Kammaren:

Pehr Ehrenheim.

n. v. talman.

För Andra Kammaren:

Carl Herslow.

n. v. talman.

Stockholm den 14 maj 1892.

Vidimeras ex officio

J. L. Leyonmarck.

Registrator i kongl. landtförsvars-departementet.

Rätt afskrifvet betygar Ex officio:

Axel Schotte.

I anledning häraf hemställer utskottet:

att fullmäktige uppdraga åt drätselkammaren att å stadens vägnar på bestämda vilkor med kongl. arméförvaltningen träffa vederbörligt aftal i ärendet samt till nämnda myndighet utbetala köpeskillingen 20,000 kronor.

Gefle den 13 juni 1892.

Bil. Litt. K.

Då jag man och man emellan vågat uttala en förmodan, att det nära läget af Upsala central-hospital till det för Andra Svea artilleriregemente föreslagna område derstädes borde tala emot samma regementes

förläggande till Upsala, vill jag, som saknar kännedom om hvad som i detta afseende kan i öfrigt af sakkunnige hafva blifvit vidgjordt, på begäran af kaptenen m. m. Gustaf Nyström äfven skriftligen och under edlig förpligtelse bestyrka: att jag flere gånger hörde dåvarande öfverläkaren vid hospitalet, professor Gustaf Kjellberg beklaga sig öfver det ytterst menliga inflytande de närbelägna skjutbanorna från Uplands regementes mötesplats å Polacksbacken utöfvade å de sinnessjuka, i det dessa trodde sig sjelfva eller kära anhöriga vara föremål för de tätt och ofta upprepade skotten, stälde sig i skydd och gömde sig om dagen och under sömnlösa nätter inbillade sig, att det påföljande dag var deras öde att utföras och skjutas.

Hvilket menligt inflytande på konvalescensen af dessa olyckliga detta dag för dag upprepade förhållande skulle utöfva, låter sig lätt ana äfven för den oinvigde; det kan icke betraktas annorlunda än som en den grymmaste tortyr, emot hvilken allt hvad vivisektion heter reduceras till en småsak.

Mätte framtidens dom öfver det nu fattade beslutet icke taga form af en anklagelse, att man glömde dessa olyckliga, åt hvilka staten med stora uppoffringar redan beredt en fristad, redan utlofvat skygd och vård!

Gefle den 16 febr. 1894.

Ad. Grape.
Förste stadsläkare.

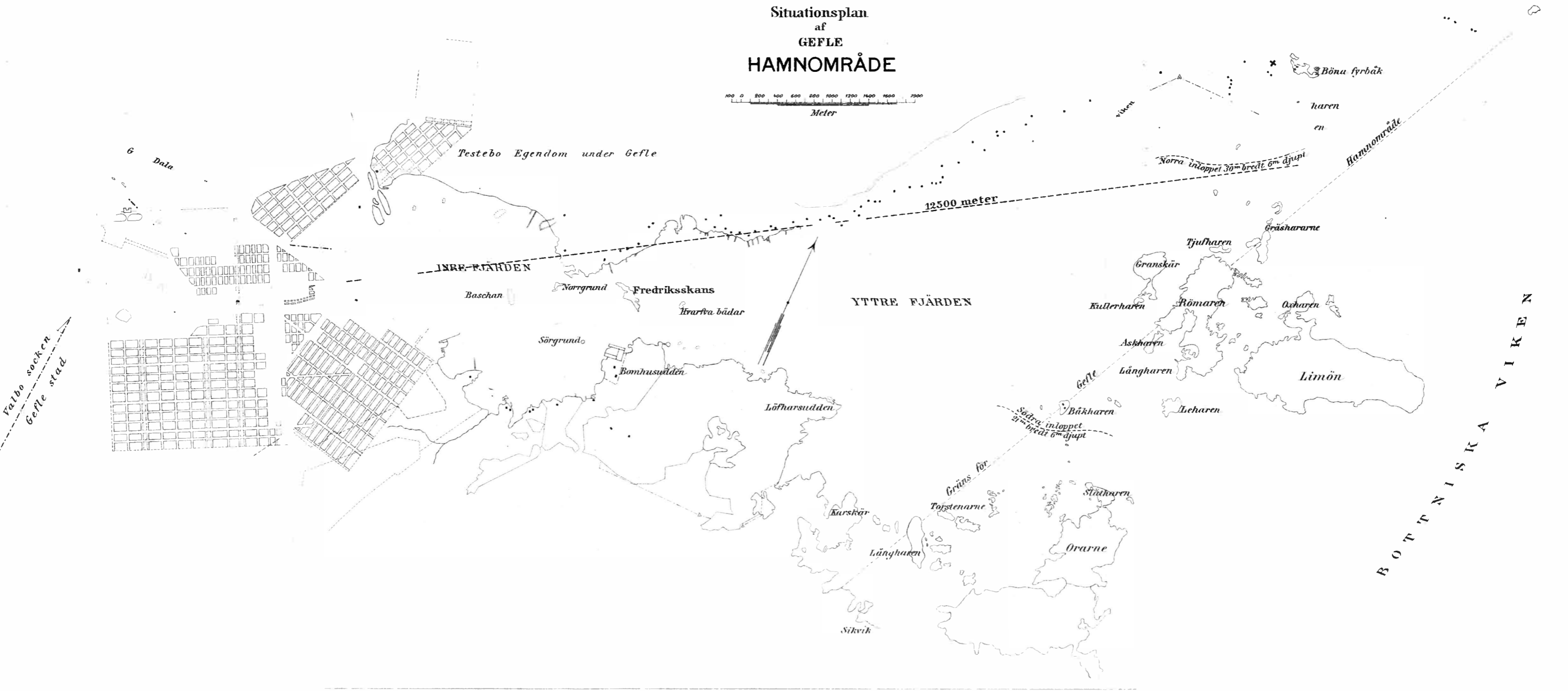
Äfven jag hörde framlidne professor G. Kjellberg flerfaldiga gånger under den tid, då jag tjenstgjorde som komminister och vice pastor i Helga Trefaldighetsförsamling, der Upsala centralhospital är beläget, uttala sitt bekymmer öfver den menliga inflytelse, som målskjutningen å den närliggande skjutbanan framkallade hos patienterna, hvarvid han äfven uttalade den förhoppningen, att han inom en ej alltför aflägsen framtid skulle lyckas få sagda skjutbana aflägsnad.

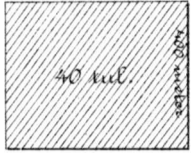
Detta får jag härmed på begäran intyga.

Hille den 17 februari 1894.

J. W. Lundvik.
Kyrkoherde.

Situationsplan
af
GEFLE
HAMNOMRÅDE

KARTA
öfver
Inägor och skogsmark
till
KUNGLADUGÅRDEN VALL
uti
Valbo socken Gestrkland
och
Gefleborgs län.

